

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240
факс +380 (44) 230-20-33, 253-77-50
e-mail: nbu@bank.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032106

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: 0-800-505-240
fax +380 (44) 230-20-33, 253-77-50,
e-mail: nbu@bank.gov.ua

Асоціація “Незалежна асоціація
банків України”
Асоціація українських банків
Банки України

Про надання роз’яснення з питань
здійснення фінансового моніторингу

Національний банк України керуючись пунктом 2 частини другої статті 14 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про запобігання легалізації) повідомляє таке.

1. Здійснення обов’язкового фінансового моніторингу валютно-обмінних операцій, що проводяться з використанням готівкової валюти.

Обов’язковому фінансовому моніторингу відповідно до пункту 4 частини першої статті 15 Закону про запобігання легалізації підлягатиме фінансова операція з готівкою (внесення, переказ, отримання коштів) у разі, якщо сума, на яку вона здійснюється, дорівнює чи перевищує 150 000 гривень або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну 150 000 гривень.

Отже, валютно-обмінна операція в частині отримання клієнтом банку готівкової національної валюти за результатами обміну готівкової іноземної валюти, сума якої дорівнює чи перевищує 150 000 гривень на час здійснення такої операції за курсом купівлі/продажу/обміну іноземної валюти, установленим банком, підлягатиме обов’язковому фінансовому моніторингу відповідно до пункту 4 частини першої статті 15 Закону про запобігання легалізації.

Під час внесення до реєстру фінансових операцій інформації про таку валютно-обмінну операцію, слід зазначати суму в національній валюті, яку клієнт банку фактично отримав у результаті обміну іноземної валюти.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Береза Ігор Володимирович
Сертифікат 3122842E6867E65404000000FF02000050060000
Дійсний до: 31.05.2020 12:24:49

Національний банк України

25-0006/42976 від 20.08.2019
15:29:31

2. Здійснення обов'язкового фінансового моніторингу фінансових операцій із зняття клієнтом банку готівкових коштів через платіжний пристрій в касі іншого банку, розташованого на території України або за її межами.

Відповідно до частини другої статті 6 Закону про запобігання легалізації банки як суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані, зокрема, здійснювати ідентифікацію, верифікацію клієнта (представника клієнта), вивчення клієнта та уточнення інформації про клієнта у випадках, встановлених законом; забезпечувати виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, до початку, в процесі, в день виникнення підозри, після їх проведення або під час спроби їх проведення чи після відмови клієнта від їх проведення, зокрема з використанням засобів автоматизації.

Під час проведення фінансових операцій із зняття клієнтом банку готівкових коштів через платіжний пристрій в касі іншого банку, розташованого на території України або за її межами, виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, має забезпечити той банк, який безпосередньо обслуговує поточний рахунок цього клієнта.

Водночас, якщо зняття готівки відбувається через платіжний пристрій в касі банку за допомогою електронного платіжного засобу, емітованого банком-нерезидентом, в сумі, що дорівнює чи перевищує 150 000 гривень або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, еквівалентну 150 000 гривень, здійснення обов'язкового фінансового моніторингу покладається на банк, який провів цю касову операцію.

3. Здійснення обов'язкового фінансового моніторингу фінансових операцій із переказу суб'єктом первинного фінансового моніторингу на користь клієнта загальної суми платежів, що дорівнює чи перевищує 150 000 гривень, отриманих від платників, за кодом ознаки фінансового моніторингу 1034 "Фінансові операції з переказу готівкових коштів (без відкриття рахунку та/або без використання рахунку ініціатора)" за умови, що суб'єкт первинного фінансового моніторингу встановив обмеження щодо максимального розміру платежу від платника в сумі 149 999 гривень в межах однієї транзакції.

Згідно із частиною першою статті 15 Закону про запобігання легалізації фінансова операція підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу у разі, якщо сума, на яку вона здійснюється, дорівнює чи перевищує 150 000 гривень або дорівнює чи перевищує суму в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, еквівалентну 150 000 гривень та має одну або більше ознак, що встановлені у зазначеній частині статті 15 Закону про запобігання легалізації. При цьому, фінансова операція - будь-які дії щодо активів клієнта, вчинені за допомогою суб'єкта первинного фінансового моніторингу, або про які стало відомо суб'єкту державного фінансового моніторингу в рамках виконання цього закону (пункт 47 частини першої статті 1 Закону про запобігання легалізації).

Отже, фінансова операція із переказу суб'єктом первинного фінансового моніторингу загальної суми коштів, сплачених кількома платниками, на користь клієнта в сумі, що дорівнює чи перевищує 150 000 гривень, не підлягатиме обов'язковому фінансовому моніторингу. Натомість, обов'язковому фінансовому моніторингу за кодом ознаки 1034 підлягатиме фінансова операція з внесення клієнтом – платником готівкових коштів, якщо сума, на яку вона здійснюється, дорівнює чи перевищує 150 000 гривень.

4. Особливості ідентифікації та вивчення банків-нерезидентів, які розміщують міжбанківські (фідуціарні) депозити.

Відповідно до пункту 137 розділу XI Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті¹ кореспондентський рахунок банку-нерезидента в іноземній валюті, відкритий в банку, може використовуватися для здійснення операцій, що не суперечать вимогам законодавства України, уключаючи, зокрема, операції з розміщення вкладів (депозитів) та повернення коштів за такими операціями, уключаючи проценти за вкладами (депозитами), а також за залишками коштів на його рахунку(ах).

Пунктом першим частини п'ятої статті 6 Закону про запобігання легалізації встановлений перелік додаткових заходів, які суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний здійснювати стосовно іноземної фінансової установи, з якою встановлюються кореспондентські відносини.

Так, стосовно іноземної фінансової установи, з якою встановлюються кореспондентські відносини, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний (1) збирати інформацію в обсязі, достатньому для повного розуміння суб'єктом первинного фінансового моніторингу характеру діяльності такої фінансової установи та з'ясування її репутації і якості нагляду, зокрема, чи була іноземна фінансова установа об'єктом розслідування з питань відмивання доходів або фінансування тероризму, або застосування заходів впливу (санкцій) з боку органу, що здійснює державне регулювання та нагляд за її діяльністю у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення; (2) оцінювати заходи іноземної фінансової установи щодо боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення; (3) встановлювати кореспондентські відносини з іноземними фінансовими установами з дозволу керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу; (4) документувати обов'язки іноземної фінансової установи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення; (4)

¹ затвердженого постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 5.

стосовно іноземної фінансової установи, рахунки якої використовуються безпосередньо третіми сторонами для здійснення операцій від свого імені, з'ясувати, що іноземна фінансова установа здійснює ідентифікацію, верифікацію та вивчення клієнтів, які мають прямий доступ до рахунків іноземної фінансової установи, та що іноземна фінансова установа може надати на запит суб'єкта первинного фінансового моніторингу відповідну інформацію, отриману за результатами здійснення зазначених заходів.

Крім цього слід враховувати, що відповідно до частини вісімнадцятої статті 9 Закону, у разі якщо клієнт (особа) діє як представник іншої особи чи від імені або в інтересах іншої особи, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний згідно з вимогами цієї статті та положеннями інших законів, що регулюють процедуру ідентифікації, ідентифікувати також особу, від імені або за дорученням якої проводиться фінансова операція, а також встановити вигодоодержувача.

Також звертаємо увагу, що відповідно до пункту 4 частини другої статті 6 та частини першої статті 11 Закону про запобігання легалізації суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний забезпечувати у своїй діяльності управління ризиками та розробляти критерії ризиків; здійснювати управління ризиками з урахуванням результатів ідентифікації, верифікації та вивчення клієнта, послуг, що надаються клієнту, аналізу операцій, проведених ним, та їх відповідності фінансовому стану і змісту діяльності клієнта.

Слід також зазначити, що у зв'язку із підписанням, ратифікацією та набранням чинності Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода)², Україна взяла на себе зобов'язання забезпечити поступове приведення у відповідність своїх чинних законів та майбутнього законодавства до *acquis* ЄС. Таке наближення розпочалося з дати підписання Угоди та поступово поширюватиметься на всі елементи *acquis* ЄС, зазначені у Додатку XVII до Угоди (Стаття 133 Угоди).

Зокрема, директивою (ЄС) 2015/849 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей та фінансування тероризму, що вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 648/2012 Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директиви, 2005/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради і Директиви Комісії ЄС 2006/70/ЄС^{3 4} [далі - Директива (ЄС) 2015/849], встановлений

² Підписання Угоди відбулося у 2014 році в два етапи: 21 березня 2014 була підписана політична частина Угоди та 27 червня 2014 була підписана економічна частина Угоди; 16 вересня 2014 Угода була ратифікована Європейським Парламентом та Верховною Радою України (Закон України від 16.09.2014 N 1678-VII "Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони"). Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набрала чинності 1 вересня 2017 року.

³ [http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20160516/DIRECTIVE%20\(EU\)%202015_UA.htm](http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2016/20160516/DIRECTIVE%20(EU)%202015_UA.htm).

перелік факторів та типів ознак потенційно вищого рівня ризику, які при оцінці ризиків відмивання грошей та фінансування тероризму враховують зобов'язані суб'єкти. Зокрема такими є продукти або операції, що можуть дозволяти анонімність.

При цьому, відповідно до пункту (8) статті 3 Директиви (ЄС) 2015/849 термін “кореспондентські відносини” означає, зокрема, надання банківських послуг одним банком, як кореспондентом, іншому банку, як респонденту, в тому числі надання поточного чи іншого пасивного рахунку та пов'язаних послуг, таких як управління коштами, міжнародні перекази коштів, кліринг чеків, транзитні рахунки та послуги обміну валют.

З урахуванням наведених норм законодавства України повідомляємо, що у випадку залучення банком фідуціарного вкладу (депозиту) від банку-нерезидента, що передбачатиме розміщення коштів в інтересах третьої особи, банк повинен забезпечити вжиття перелічених вище заходів.

Повідомляємо, що рекомендації Національного банку України щодо здійснення обов'язкового фінансового моніторингу валютно-обмінних операцій, що містяться в розділі I листа від 15.03.2016 р. № 25-0008/22161, є такими, що втратили актуальність з дати цього листа.

Директор Департаменту
фінансового моніторингу

Ігор БЕРЕЗА

Світлана Белікова
527-31-61

⁴ Директива є одним із основних актів вторинного права Європейського Союзу, є правовим документом обов'язкової дії щодо результату, якого необхідно досягти, для кожної держави - члена ЄС, проте залишає право національним органам влади вибір форми та засобів.